数理逻辑

郑为杰

e-mail: zhengweijie@hit.edu.cn

哈尔滨工业大学 (深圳) 计算机学院

推理部分

公理集合:

- $(1) \quad A_1: A \to (B \to A)$
- $(2) A_2: (A \to (B \to C)) \to ((A \to B) \to (A \to C))$
- (3) $A_3: (\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow A)$

推理规则或分离规则(Modus Ponens):

若有A和A → B成立,则必有结论B成立,可形式化表示为:

$$r_{mp}: \frac{A, A \to B}{B}$$

证明

证明: 称下列公式序列为公式A在PC中的一个证明:

$$A_1, A_2, \cdots, A_m (= A)$$

如果对任意的 $i \in \{1,2,\dots,m\}$, A_i 是PC中的公理,或是 $A_j(j < i)$

,或是 $A_i, A_k(j, k < i)$ 用分离规则导出的。其中 A_m 就是公式A。

A_i 只能是以下三种中的其一:

- (1) PC中的公理或已知定理
- (2) 序列 $A_1, A_2, \cdots, A_{i-1}$ 中的某一个
- (3) 序列 $A_1, A_2, \cdots, A_{i-1}$ 中某两个用分离规则导出的

基本定理

定理1: $\vdash_{PC} A \to A$ ✓

定理2: 如果 $\vdash_{PC} A \to (B \to C)$, 那么 $\vdash_{PC} B \to (A \to C)$ (前件互换定理) ✓

定理3: $\vdash (A \to (B \to C)) \to (B \to (A \to C))$ 定理 (2) 的另一种形式 √

定理4: $\vdash (B \to C) \to ((A \to B) \to (A \to C))$ (加前件定理) ✓

定理5: $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow ((B \rightarrow C) \rightarrow (A \rightarrow C))$ (加后件定理) ✓

定理6: $\vdash \neg A \rightarrow (A \rightarrow B) \checkmark$

定理7: $\vdash A \rightarrow (\neg A \rightarrow B)$ ✓

定理8: 如果 \vdash ($A \rightarrow B$), \vdash ($B \rightarrow C$), 那么 \vdash ($A \rightarrow C$) (三段论定理) ✓

定理9. $\vdash (\neg A \rightarrow A) \rightarrow A$ (反证法) \checkmark

定理10. ⊢ ¬¬*A* → *A* ✓

定理11. \vdash ($A \rightarrow \neg A$) $\rightarrow \neg A$ (反证法) \checkmark

定理12. ⊢ *A* → ¬¬*A* **√**

基本定理

定理13: $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A)$ (公理 A_3 的逆命题)

定理14: $\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow A)$

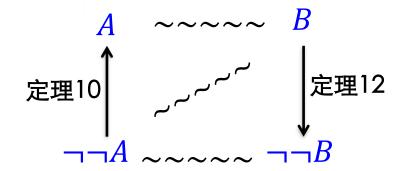
定理15: $\vdash (A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow \neg A)$

定理16: $\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$ (反证法)

定理13. $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A)$

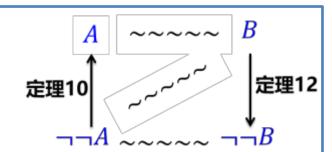
证明思路:

- (1) 此定理是公理3: $(\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow A)$ 的逆命题
- $(2) (\neg \neg A \rightarrow \neg \neg B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A) (公理3)$
- (3) 若能证明出 $(A \rightarrow B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow \neg \neg B)$, 利用三段论定理8, 则得证。
 - ¬¬A → A (定理10)
 - *B* → ¬¬*B* (定理12)

定理13.
$$\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A)$$

- (1) $\neg \neg A \rightarrow A$ 定理10
- (2) $B \rightarrow \neg \neg B$ 定理12

- (3) $(\neg \neg A \rightarrow A) \rightarrow ((A \rightarrow B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow B))$ 加后件定理5
- (4) $(A \rightarrow B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow B)$ (1) 和 (3) 用rmp分离规则
- (5) $(B \rightarrow \neg \neg B) \rightarrow ((\neg \neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow \neg \neg B))$ 加前件定理4
- (6) $(\neg \neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow \neg \neg B)$ (2) 和 (5) 用rmp分离规则
- (7) $(A \to B) \to (\neg \neg A \to \neg \neg B)$ (4) 和 (6) 用三段论定理8
- (8) $(\neg \neg A \rightarrow \neg \neg B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A)$ 公理3
- (9) $(A \to B) \to (\neg B \to \neg A)$ (7) 和 (8) 用三段论定理8

定理14. $\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow A)$

- (1) $B \rightarrow \neg \neg B$ 定理12
- $(2) (B \rightarrow \neg \neg B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg \neg B)$ 对 (1) 用加前件定理4
- (3) $(\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg \neg B)$ (1) 和 (2) 用rmp分离规则
- $(4) (\neg A \rightarrow \neg \neg B) \rightarrow (\neg B \rightarrow A) 公理3$
- (5) $(\neg A \to B) \to (\neg B \to A)$ (3) 和 (4) 用三段论定理8

定理15. $\vdash (A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow \neg A)$

- (1) $\neg \neg A \rightarrow A$ 定理10
- (2) $(\neg \neg A \rightarrow A) \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow \neg B))$ 加后件定理5
- (3) $(A \rightarrow \neg B) \rightarrow (\neg \neg A \rightarrow \neg B)$ (1) 和 (2) 用rmp分离规则
- $(4) (\neg \neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow \neg A) 公理3$
- (5) $(A \to \neg B) \to (B \to \neg A)$ (3) 和 (4) 用三段论定理8

定理16.
$$\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$$
 (反证法)

证明思路: 要证 $(\neg A \rightarrow B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$, 只需证

$$(\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$$
 (逆否命题)

发现上式前件一致,利用公理2,只需证

$$\neg A \rightarrow (B \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$$

利用前件互换定理2,只需证

$$B \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$$

结合公理3证明 $(\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$ 的逆否命题,只需证

$$B \to ((\neg A \to \neg B) \to A)$$

利用前件互换定理2,只需证

$$(\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow A)$$
(公理3)

定理16.
$$\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$$

- $(1) (\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow A)$ 公理3
- (2) $B \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$ 对(1)用前件互换定理2
- $(3) ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$ 定理13
- (4) $B \to (\neg A \to \neg (\neg A \to \neg B))$ (2) 和 (3) 用三段论定理8
- (5) $\neg A \rightarrow (B \rightarrow \neg(\neg A \rightarrow \neg B))$ 对(4) 用前件互换定理2
- (6) $(\neg A \rightarrow (B \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))) \rightarrow$ $((\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B)))$ 公理2
- (7) $(\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B))$ (5) 和 (6) 用rmp分离规则
- (8) $(\neg A \rightarrow \neg (\neg A \rightarrow \neg B)) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$ 公理3
- $(9) (\neg A \to B) \to ((\neg A \to \neg B) \to A)$ (7) 和 (8) 用三段论定理8

基本定理

定理13: $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow \neg A)$ (公理 A_3 的逆命题) √

定理14: $\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow (\neg B \rightarrow A)$ ✓

定理15: \vdash ($A \rightarrow \neg B$) \rightarrow ($B \rightarrow \neg A$) \checkmark

定理16: $\vdash (\neg A \rightarrow B) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg B) \rightarrow A)$ (反证法) ✓

反证法思想的运用

例1: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

证明思路(利用反证法):

假设上述命题为假,则:一个蕴含式只有一种情况为假,就是前真后假,即:

 $(A \rightarrow B) \rightarrow A$ 为真,A为假

那么, A为假并且使得 $(A \rightarrow B) \rightarrow A$ 为真, 则:

 $(A \rightarrow B)$ 一定为假。

又已知A为假,则 $(A \rightarrow B)$ 一定为真,

那么 $(A \rightarrow B)$ 真假性就产生了矛盾。根据假设可知上述定理是真。

反证法思想的运用

例1: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

证明(反证法思想):

$$\diamondsuit P = ((A \to B) \to A) \to A$$

(1)
$$\neg((A \to B) \to A) \to (((A \to B) \to A) \to A)$$
 定理6

(2)
$$(\neg((A \to B) \to A) \to (((A \to B) \to A) \to A))$$

 $\to (\neg(((A \to B) \to A) \to A) \to ((A \to B) \to A))$ 定理14

(3)
$$\neg P \rightarrow ((A \rightarrow B) \rightarrow A)(1)$$
 和 (2) 用rmp分离规则而得

(4)
$$A \to P$$
 即 $A \to (((A \to B) \to A) \to A)$ 公理1

(5)
$$(A \rightarrow P) \rightarrow (\neg P \rightarrow \neg A)$$
 定理13

(6)
$$\neg P \rightarrow \neg A$$
 (4) 和 (5) 用rmp分离规则而得

(7)
$$((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B))$$
 定理13

(8)
$$\neg A \rightarrow (A \rightarrow B)$$
 定理6

反证法思想的运用

(接上页)

(9)
$$\neg P \rightarrow (A \rightarrow B)$$
 由(6)和(8)用三段论定理8

(10)
$$(\neg P \to (\neg A \to \neg (A \to B)))$$

 $\to ((\neg P \to \neg A) \to (\neg P \to \neg (A \to B)))$ 公理2

(11)
$$\neg P \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B))$$
 由(3)和(7)用三段论定理8

(12)
$$(\neg P \rightarrow \neg A) \rightarrow (\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B))$$
 (10)和(11)用rmp分离规则

(13)
$$\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)$$
 (6)和(12)用rmp分离规则

(14)
$$(\neg P \rightarrow (A \rightarrow B)) \rightarrow ((\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow P)$$
 定理16

(15)
$$(\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow P$$
 (9)和(14)用rmp分离规则

(16) P (13)和(15)用rmp分离规则而得

总结:通过假定字符串P为假,那么其否定¬P为真,推出(¬ $P \to Q$)和(¬ $P \to Q$)都成立,再由定理16(¬ $P \to Q$) \to ((¬ $P \to Q$) \to P)通过分离规则,分离得到P成立。

反证法思想的运用(简化)

例1: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

(12) P (6) 和 (11) 用 rmp 分离规则而得

```
证明(反证法思想):
(1) \neg P \rightarrow ((A \rightarrow B) \rightarrow A) 分析而得
(2) \neg P \rightarrow \neg A 分析而得
(3) ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) 分析而得
(4) \neg A \rightarrow (A \rightarrow B) 分析而得
(5) \neg P \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) 由(1)和(3)用三段论定理8
(6) \neg P \rightarrow (A \rightarrow B) 由(2)和(4)用三段论定理8
(7) (\neg P \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)))
                 \rightarrow ((\neg P \rightarrow \neg A) \rightarrow (\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B))) 公理2
(8) (\neg P \rightarrow \neg A) \rightarrow (\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) (6)和(7)用rmp分离规则
(9) \neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B) (2)和(8)用rmp分离规则
(10) (\neg P \rightarrow (A \rightarrow B)) \rightarrow ((\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow P) 定理16
(11) (\neg P \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow P (9)和(11)用rmp分离规则
```

例1的其他证明方法(1)

例: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

证明思路: 用反证法的思想证明过程过于复杂,是否有更简化的证明方式

? 如果可证明 $(\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow A$ 成立, 结合定理13 : $(A \rightarrow B) \rightarrow$

 $(\neg B \rightarrow \neg A)$,和三段论定理8,是否可以证明?

- $(1) \qquad \neg A \to (A \to B)$ 定理6
- (2) $(\neg A \rightarrow (A \rightarrow B)) \rightarrow ((\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow A)$ 定理16
- (3) $(\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)) \rightarrow A$ 由(1)和(2)用分离规则
- (4) $(A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow \neg (A \rightarrow B)$ 定理13, 逆否命题
- (5) $((A \to B) \to A) \to A$ (4) 和(3)用三段论定理8

例1的其他证明方法(2)

例1: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

证明思路: 这个公式与定理6: $\vdash \neg A \to (A \to B)$ 形式上比较相似,是否可以从定理6出发证明,通过加后件构造出要证的公式。

- (1) $\neg A \rightarrow (A \rightarrow B)$ 定理6
- $(2) (\neg A \to (A \to B))$

$$\rightarrow (((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow A))$$
 加后件定理5

- (3) $((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow A)$ 由(1) 和(2)用rmp分离规则
- $(4) \ (((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow A))$

$$\rightarrow (((\neg A \rightarrow A) \rightarrow A) \rightarrow (((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A))$$
 加后件定理5

- (5) $((\neg A \to A) \to A) \to (((A \to B) \to A) \to A)$ 由(3) 和 (4)用rmp分离规则
- (6) $(\neg A \rightarrow A) \rightarrow A$ 定理9
- (7) $((A \to B) \to A) \to A$ 由(6) 和(5)用rmp分离规则

例1的其他证明方法(3)

例1: 证明 $\vdash ((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow A$

证明思路:这个公式与定理6:⊢ ¬A → (A → B)形式上比较相似,从定理6出

发,结合三段论定理证明。

证明:

- (1) $\neg A \rightarrow (A \rightarrow B)$ 定理6
- (2) $(\neg A \rightarrow (A \rightarrow B)) \rightarrow (((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow A))$ 加后件定理5
- (3) $((A \rightarrow B) \rightarrow A) \rightarrow (\neg A \rightarrow A)$ 由(1)和(2)用rmp分离规则
- (4) $(\neg A \rightarrow A) \rightarrow A$ 定理9
- (5) $((A \to B) \to A) \to A$ 由(3) 和(4)用三段论定理8

从例1的证明可以看出,命题的证明方法并不唯一,需要自己仔细分析找到切入点,用定理一步一步推理,所得的结果就都是正确的。

基本定理

定理17: $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg A)$ 定理18: $\vdash \neg A \rightarrow C$, $\vdash B \rightarrow C$ 当且仅当 $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow C$ 定理19: $\vdash A \rightarrow A \lor B$, 其中, $A \lor B$ 定义为¬ $A \rightarrow B$, 也即 $A \rightarrow A \lor B \iff A \rightarrow (\neg A \rightarrow B)$ (等价于定理7) 定理20: $\vdash A \rightarrow B \lor A$, 其中, $A \lor B$ 定义为¬ $A \rightarrow B$, 也即 $A \to B \lor A \Leftrightarrow A \to (\neg B \to A)$ (等价于公理1) 定理21: $\vdash (A \rightarrow C) \rightarrow ((B \rightarrow C) \rightarrow ((A \lor B) \rightarrow C))$ 也即

 $(A \rightarrow C) \rightarrow ((B \rightarrow C) \rightarrow ((\neg A \rightarrow B) \rightarrow C))$ (二难推理)

定理17:
$$\vdash (A \to B) \to ((A \to \neg B) \to \neg A)$$

证明思路: 要证 $(A \to B) \to ((A \to \neg B) \to \neg A)$ 成立,因为定理15,只需证
$$(A \to B) \to (A \to \neg (A \to \neg B))$$
 前件一致,逆向运用公理2,只需证
$$A \to (B \to \neg (A \to \neg B))$$
 只需证(逆否命题)
$$A \to ((A \to \neg B) \to \neg B)$$
 前件互换定理2,只需证
$$(A \to \neg B) \to (A \to \neg B)($$
 定理1)

定理 $17: \vdash (A \rightarrow B) \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg A)$ (与定理16恰好相反)

(1)
$$(A \rightarrow \neg B) \rightarrow (A \rightarrow \neg B)$$
 定理1

(2)
$$A \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg B)$$
前件互换定理2

(3)
$$((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow \neg (A \rightarrow \neg B))$$
 定理15

(4)
$$A \to (B \to \neg (A \to \neg B))$$
 由(2) 和(3)用三段论定理8

(5)
$$(A \to (B \to \neg (A \to \neg B)))$$

 $\to ((A \to B) \to (A \to \neg (A \to \neg B)))$ 公理2

(6)
$$(A \rightarrow B) \rightarrow (A \rightarrow \neg (A \rightarrow \neg B))$$
 (4) 和(5)用rmp 分离规则

$$(7) \quad (A \to \neg (A \to \neg B)) \to ((A \to \neg B) \to \neg A) \quad 定理15$$

(8)
$$(A \to B) \to ((A \to \neg B) \to \neg A)$$
 由(6) 和(7)用三段论定理8

定理17另一种证明方法

定理17: $\vdash (A \rightarrow B) \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg A)$ (与定理16恰好相反)

(1)
$$(A \rightarrow B) \rightarrow ((B \rightarrow \neg A) \rightarrow (A \rightarrow \neg A))$$
 加后件定理5

$$(2)$$
 $(A \rightarrow \neg A) \rightarrow \neg A$ 定理11

(3)
$$((A \rightarrow \neg A) \rightarrow \neg A)$$

 $\rightarrow (((B \rightarrow \neg A) \rightarrow (A \rightarrow \neg A)) \rightarrow ((B \rightarrow \neg A) \rightarrow \neg A))$ 加前件定理4

$$(4) \quad ((B \to \neg A) \to (A \to \neg A)) \to ((B \to \neg A) \to \neg A) \text{ (2)和(3)用rmp分离规则}$$

(5)
$$(A \to B) \to ((B \to \neg A) \to \neg A)$$
 (1)和(4)用三段论定理8

(6)
$$(A \rightarrow \neg B) \rightarrow (B \rightarrow \neg A)$$
 定理15

$$(7) \quad ((A \to \neg B) \to (B \to \neg A))$$
$$\to (((B \to \neg A) \to \neg A) \to ((A \to \neg B) \to \neg A)) \quad 加后件定理5$$

(8)
$$((B \rightarrow \neg A) \rightarrow \neg A) \rightarrow ((A \rightarrow \neg B) \rightarrow \neg A)$$
 (6)和(7)用rmp分离规则

(9)
$$(A \to B) \to ((A \to \neg B) \to \neg A)$$
 (5)和(8)用三段论定理8